

Олена Кузьмінська

Доктор педагогічних наук, професор

Місце роботи: Національний університет біоресурсів і природокористування України, доцент
кафедри інформаційних систем і технологій, м. Київ, Україна

ORCID 0000-0002-8849-9648

o.kuzminska@nubip.edu.ua

Ольга Барна

Кандидат педагогічних наук, доцент

Місце роботи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

ORCID ID 0000-0002-2954-9692

barna@tpu.edu.ua

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЧАСТКОВИХ КВАЛІФІКАЦІЙ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ЗАСОБАМИ CONNECTED PAPERS

Анотація. Поява часткових кваліфікацій є одним з результатів дискусій щодо зміни ролі вищої освіти у XXI столітті та адекватною реакцією на потреби ринку праці, пропонуючи нові навички та розширені послуги для оцінювання та визнання попереднього освітнього досвіду та результатів інвестицій роботодавців у людський капітал. В даному дослідженні було застосовано функціонал Connected Papers для здійснення аналізу тенденцій застосування часткових кваліфікацій у вищій освіті.

Ключові слова: часткові кваліфікації, вища освіта, система візуалізації наукової літератури, аналіз

ВСТУП

Поняття часткових кваліфікацій (мікрокваліфікацій, мікрокредитів - англ. micro-credentials) відносно нове, сформоване спільними зусиллями дослідників, практиків й творців освітніх політик, а тому все ще перебуває у стадії дискусій та експериментів, зокрема, й у визначенні понятійного апарату відповідно до систем освіти різних країн. Як зазначили М. Браун (*Brown*) та М. Мічіл (*Michil*) у [1], використання цього поняття в основному залежить від того, хто його використовує і в якому контексті. Хоча здебільшого визначення понятійного апарату має теоретичне підґрунтя, більшість існуючих моделей, прототипів і практик реалізації часткових кваліфікацій (прийомо український варіант термінології) в основному досліджуються та розробляються в рамках різних освітніх прикладних проєктів. Загалом, часткові кваліфікації визначаються невеликим обсягом навчання, засвідченим сертифікатом, що підтверджує: запис цілеспрямованих навчальних досягнень замовника освітніх послуг; включає оцінку на основі чітко визначених стандартів і присуджується перевіреним постачальником; має окрему цінність і може доповнювати інші освітні програми; відповідає стандартам, які вимагаються відповідною гарантією якості.

Часткові кваліфікації на сьогодні мають значний потенціал щодо адаптації вищої освіти до вимог ринку праці, оскільки забезпечують [2]: гнучкі можливості навчання, визнання вузькоспеціалізованих навичок, інтеграцію формального та неформального навчання.

ДИЗАЙН ДОСЛІДЖЕННЯ

Оскільки впровадження часткових кваліфікацій у вищу освіту все ще перебуває на стадії розвитку, для визначення актуальних тенденцій (рис. 2), що базуються на реальних

дослідженнях, було застосовано функціонал програмного засобу Connected Papers [3] для побудови візуальних карт задля виявлення взаємозв'язків між науковими працями із зазначеної тематики.

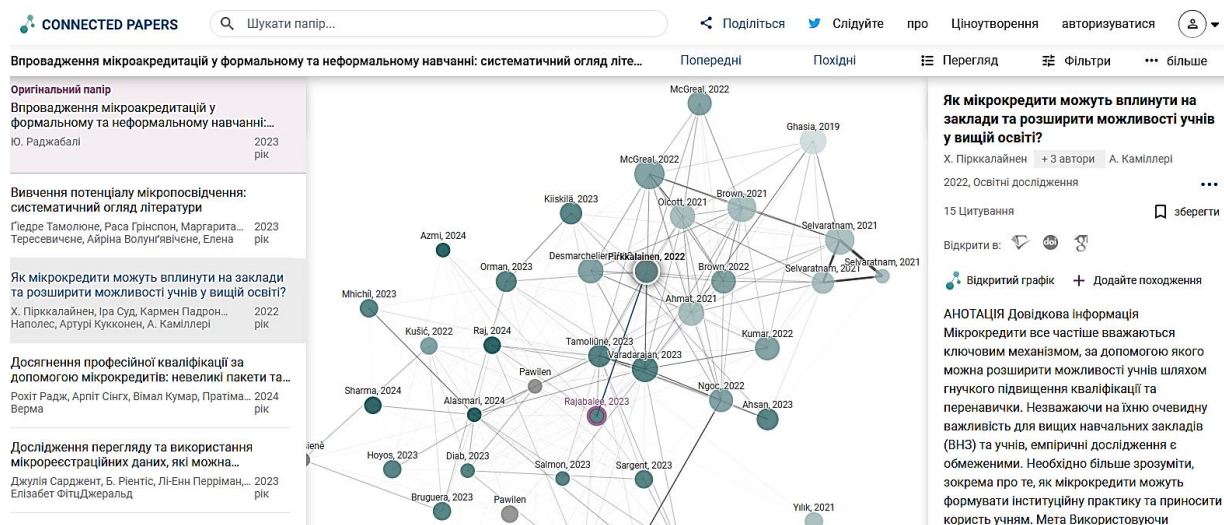

Рисунок 1. Приклад карти візуалізації Connected Papers за запитом «The Implementation of Micro-Credentials in Formal and Informal Learning: A Systematic Literature Review» [4]

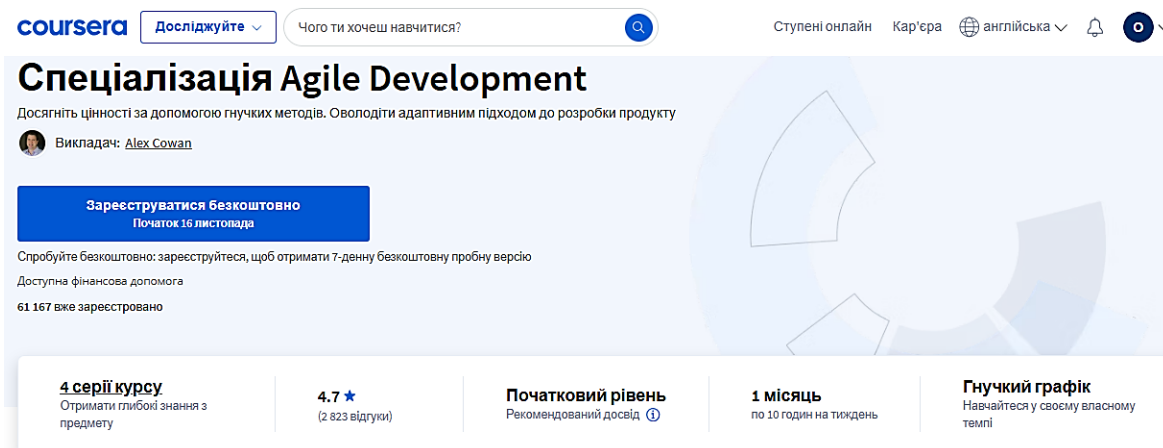
РЕЗУЛЬТАТИ

Аналізуючи результати, одержані шляхом використання вбудованих інструментів Connected Papers, можна виокремити потенціал та основні тенденції (перелік не повний) застосування часткових кваліфікацій у вищій освіті, як от:

- *розширення доступу до навчання*: впровадження часткових кваліфікацій сприяє забезпеченню інклюзивності освіти;
- *розвиток концепції навчання впродовж життя*: впровадження часткових кваліфікацій підтримує безперервне навчання через інтеграцію короткострокових курсів у традиційні освітні програми та сертифікацію вузькоспеціалізованих навичок;
- *розбудова цифрового ландшафту реалізації часткових кваліфікацій* через підтримку цифрових платформ доставки контенту (наприклад, Coursera та EdX), Credly - для цифрової сертифікації, платформ на основі блокчейну для перевірки автентичності сертифікатів; водночас було виокремлено й *виклики визнання та стандартизації*, пов'язані із відсутністю уніфікованих стандартів та потребою синхронізації з цифровими платформами (наприклад, Open Badges).

Оскільки застосування системи часткових кваліфікацій у неформальній освіті набуло значного поширення, заслуговує на увагу огляд платформи Coursera з позиції надання освітніх послуг щодо перекваліфікації чи підвищення кваліфікації в певних галузях. Так, на Coursera, крім окремих МООС, виділено й спеціалізації (часткові кваліфікації), які містять:

- кілька курсів, що дозволяє замовникам освітніх послуг накопичувати кредити для отримання більшої кваліфікації;
- ефективні системи оцінки та перевірки результатів навчання, оскільки Coursera використовує різні методи для забезпечення якості та перевірки ідентифікації, підвищуючи довіру до своїх мікрокредитів (подано в термінології оригіналу) [5].

The screenshot shows the Coursera interface for the 'Specialization Agile Development' course. At the top, there is a search bar and navigation links. The main heading is 'Спеціалізація Agile Development'. Below it, there is a description: 'Досягніть цінності за допомогою гнучких методів. Оволодіти адаптивним підходом до розробки продукту'. The instructor is listed as 'Викладач: Alex Cowan'. A prominent blue button says 'Зареєструватися безкоштовно' (Enroll for free) with the subtext 'Початок 16 листопада' (Starts November 16). Below the button, it says 'Спробуйте безкоштовно: зареєструйтеся, щоб отримати 7-денну безкоштовну пробну версію' (Try for free: register to get a 7-day free trial version) and 'Доступна фінансова допомога' (Financial aid available). At the bottom, there are five key features: '4 серії курсу' (4 course series), '4.7 ★' (2,823 reviews), 'Початковий рівень' (Beginner level), '1 місяць' (1 month), and 'Гнучкий графік' (Flexible schedule).

Рисунок 2. Приклад представлення матеріалів набуття часткової кваліфікації
(джерело: <https://www.coursera.org/specializations/agile-development>)

Одержані дані також свідчать про те, що потенціал запровадження часткових кваліфікацій у вищу освіту можна розкрити в кількох вимірах, наприклад, надати людям більше можливостей для підвищення кваліфікації, перекваліфікації та виходу на ринок праці (економічний контекст), покращення навчання впродовж життя шляхом розробки гнучких особистих шляхів навчання (соціальний контекст), розширення послуг з оцінювання та визнання неформального та неофіційного навчання, зокрема із використанням платформ МООС, а також запровадження суміжних кредитів і попередніх кваліфікацій. Разом з тим, хоча запровадження часткових кваліфікацій пропонує значні переваги з точки зору гнучкості та практичної значущості набутих результатів навчання, їх різні визначення та стандарти визнання створюють проблеми як для суб'єктів освітнього процесу, так і для роботодавців. Ця постійна еволюція в освітньому ландшафті свідчить про те, що подальший розвиток структур, що займаються питаннями організації навчання та підтвердження набутих часткових кваліфікацій, буде важливим для їх ширшого прийняття. А для оцінювання їх життєздатності та ефективності в довгостроковій перспективі необхідні подальші дослідження.

ПОСИЛАННЯ

- [1] Brown, M., and Mhichil, M. N. C. 2022. Unboxing micro-credentials: an inside, upside and downside view (Descifrando las microcredenciales: en qué consisten, ventajas e inconvenientes). *Culture Educ.* 34, 938–973. doi: 10.1080/11356405.2022.2102293.
- [2] Ha, Nguyen Thi Ngoc, Spittle, Michael, Watt, Anthony and Van Dyke, Melinda. 2022. A systematic literature review of micro-credentials in higher education: a non-zero-sum game. *Higher Education Research and Development*. ISSN 0729-4360
- [3] Connected Papers | Find and explore academic papers. Connected Papers | Find and explore academic papers. URL: <https://www.connectedpapers.com/> (дата звернення: 16.11.2024).
- [4] Yousra Banoor Rajabalee. 2023. The Implementation of Micro-Credentials in Formal and Informal Learning: A Systematic Literature Review. *International Journal of Learning and Teaching*, Vol. 9, No. 4, pp. 328-336, December 2023. doi: 10.18178/ijlt.9.4.328-336.
- [5] Francisco, Iniesto., R., Ferguson., Martin, Weller., Scott, Farrow., Rebecca, Pitt. 2022. Introducing A Reflective Framework for the Assessment and Recognition of Microcredentials. *OTESSA journal*, doi: 10.18357/otessaj.2022.2.2.37.